

Program kształcenia w szkole doktorskiej w ramach Szkoły Nauk Społecznych (Graduate School for Social Research) Polska Akademia Nauk

Szkoła doktorska ma charakter międzynarodowy. Podstawowym językiem wykładowym jest język angielski. Część kursów może odbywać się w języku polskim lub innym, o ile zachodzi taka potrzeba. Rozprawa doktorska może być napisana i broniąca w języku angielskim lub polskim.

Cel i trzy filary programu kształcenia

Kandydaci przyjęci do szkoły doktorskiej stają się badaczami działającymi w środowisku naukowym instytutów tworzących szkołę doktorską w ramach SNS. Celem programu kształcenia jest: (a) ugruntowanie i pogłębienie wiedzy teoretycznej i metodologicznej w danej dyscyplinie, (b) poszerzenie horyzontów poznawczych i wsparcie dla świadomego wyboru tematu badawczego w rozprawie doktorskiej, (c) otwarcie na inne perspektywy poznawcze, (d) osiągnięcie umiejętności samodzielnego prowadzenia badań przydatnych w nauce i innych sektorach, a także (e) rozwinięcie umiejętności praktycznego powiązania teorii i metod naukowych z badaniami w wybranym zakresie, (f) zdobycie doświadczenia w pracy badawczej, w tym w przygotowaniu projektów badawczych, postępowaniu w badaniach, współdziałaniu w zespole, przygotowaniu publikacji i uczestniczeniu w debacie naukowej, (g) przygotowanie rozprawy doktorskiej. Praca nad rozprawą doktorską i związanymi z nią publikacjami jest integralną częścią programu kształcenia, na który ponadto składają się trzy główne rodzaje aktywności. Są to:

1. kursy obowiązkowe w wybranej dyscyplinie naukowej,
2. kursy fakultatywne,
3. uczestnictwo w aktywności wybranego zespołu badawczego, przez który rozumie się zakład, pracownię lub inną jednostkę organizacyjną w danym instytucie.

Kursy obowiązkowe dla danej dyscypliny są jednocześnie dostępne jako kursy do wyboru dla doktorantów z pozostałych dyscyplin naukowych. Ponadto istnieje pula kursów nieobowiązkowych dostępnych dla wszystkich doktorantów, a także możliwość uczęszczania na wybrane kursy w innych ośrodkach akademickich.

Uczestnictwo w pracach przynajmniej jednego zespołu badawczego w jednym z instytutów tworzących szkołę doktorską jest obowiązkowe. Może ono obejmować uczestnictwo w seminariach, konferencjach, sympozjach, letnich szkołach związanych z daną tematyką oraz w pracy nad projektami badawczymi i publikacjami. Istnieje możliwość – w uzgodnieniu z promotorem – uczestniczenia także w pracach innego lub innych zespołów badawczych w wybranych instytutach tworzących szkołę.

Promotor i zespół badawczy

Opieka naukowa nad przygotowaniem rozprawy doktorskiej jest sprawowana przez promotora lub promotorów albo przez promotora i promotora pomocniczego (tu i dalej, gdy mowa o promotorze, mogą to być odpowiednio promotorzy i promotor pomocniczy). Rada szkoły doktorskiej, biorąc pod uwagę rekomendacje komisji rekrutacyjnej, w możliwie jak najkrótszym czasie po zakończeniu rekrutacji proponuje promotora dla każdego przyjętego kandydata. Rada Naukowa instytutu właściwego dla danej dyscypliny naukowej zatwierdza promotora w stosownej uchwale nie później, niż w trzecim miesiącu od rozpoczęcia kształcenia. Promotor ustala wspólnie z doktorantem, który zespół badawczy stanowi podstawowe środowisko aktywności doktoranta i kieruje rozwojem naukowym doktoranta, współkształtując z nim jego indywidualny program kształcenia. W przypadku doktorantów, którzy ukończyli studia magisterskie na kierunku innym niż dyscyplina przygotowywanej rozprawy doktorskiej, promotor określa także kursy właściwe dla dyscypliny doktoratu, które doktorant musi odbyć w ramach indywidualnego programu kształcenia.

Indywidualny program kształcenia (*Individual Study Programme*)

Każdy doktorant ma indywidualny program kształcenia.

Indywidualny program kształcenia powinien być zaprojektowany tak, aby doktorant zdobył niezbędne umiejętności metodologiczne i wiedzę teoretyczną, konieczne do osiągnięcia wymienionych wyżej celów kształcenia. Te umiejętności i wiedza zostaną uzyskane dzięki uczestnictwu w kursach i pracach badawczych Instytutu, pisaniu tekstów i publicznemu ich prezentowaniu oraz podejmowaniu innych aktywności. Po ukończeniu czterech lat programu, oprócz doprowadzenia do sfinalizowania własnych badań doktoranta, doktorant zdobywa również wgląd w różne aspekty pracy grupy badawczej, takie jak: opracowanie koncepcji i jej realizacja na różnych etapach, napisanie wniosku grantowego i administrowanie grantami, przygotowanie publikacji, organizowanie wydarzeń naukowych, a także ważne „miękkie umiejętności” niezbędne do współdziałania w zespole.

Doktorant współpracuje ze swoim promotorem, aby uzgodnić indywidualny program kształcenia na każdy rok akademicki. *Indywidualny program kształcenia* na dany rok akademicki precyzuje, które kursy obowiązkowe doktorant podejmuje w danym roku akademickim, a także jakie inne kursy i w jakim trybie będzie realizował. Określa też zespół badawczy, w którego pracach uczestniczy doktorant, w jakich konferencjach i innych wydarzeniach doktorant planuje uczestniczyć, jakie inne aktywności są przewidziane na dany rok akademicki, w tym jakie działania badawcze podejmuje, nad jakimi publikacjami i częściami własnej rozprawy doktorskiej pracuje. *Indywidualny program kształcenia* może także zawierać działania

praktyczne, w szczególności na rzecz organizacji pozarządowych, firm rynkowych lub administracji publicznej, czy też będące udziałem w debacie publicznej, które w jakikolwiek sposób wiążą się z obszarem zainteresowań naukowych doktoranta.

Zgodnie z wymaganiami art. 202 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. z 2018 r., poz. 1668, 2024, 2245 – dalej „ustawy”) w ciągu 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia kształcenia doktorant we współpracy z promotorem opracowuje *indywidualny plan badawczy*.

Każdego roku doktorant przedstawia raport z faktycznych dokonań w danym roku akademickim - dokumentując je niezbędnymi załącznikami - oraz pisemną opinię promotora.

Części składowe indywidualnego programu kształcenia

1) Kursy obowiązkowe

Aby kurs uznać za ukończony, studenci muszą zdać egzamin końcowy. W ciągu pierwszych dwóch lat kształcenia doktorant jest zobowiązany do zaliczenia wszystkich kursów z listy kursów obowiązkowych dla dyscypliny, w której przygotowuje rozprawę doktorską.

Tematyka kursów obowiązkowych dla dyscyplin objętych kształceniem - w języku wykładowym (w nawiasach po polsku):

Filozofia

Major Theories and Concepts in Contemporary Humanities (Główne teorie i pojęcia we współczesnej humanistyce)

Interpreting and constructing – working with a philosophical text (Czytanie i pisanie tekstów filozoficznych)

The Human in the 20th Century Philosophical Anthropology (Wybrane koncepcje w dwudziestowiecznej antropologii filozoficznej)

Philosophy in the Process of Making Concepts (Filozofia jako proces tworzenia pojęć)

Socjologia

Sociological theories: the tradition and current ideas. (Teorie socjologiczne: tradycja i współczesne idee)

Quantitative methods of data analysis: statistical theory and good practices (Metody ilościowej analizy danych: statystyka i dobre praktyki jej stosowania)

Approaches to Qualitative Methods in Research Practice (Zastosowania metod jakościowych w praktyce badawczej)

Empirical Research in the Social Sciences: Design, Implementation and Write-up (Part I),

Reading and Writing in the Social Sciences (Part II) (Badania empiryczne w naukach społecznych: projektowanie i zastosowanie (cz. I); Czytanie i pisanie tekstów w naukach społecznych (cz. II))

Psychologia

Methodology and ethical issues of psychological studies (Metodologia i etyka badań psychologicznych)

Advanced statistical analysis (Zaawansowane analizy statystyczne)

Psychology in modules: Cognitive psychology, Personality Psychology and Individual Differences, and Neurophysiological basis of behaviours (Psychologia ogólna w modułach: psychologia poznawcza, psychologia osobowości różnic indywidualnych oraz neurofizjologiczne podstawy zachowania)

Social Psychology (Psychologia społeczna)

Nauki polityczne i administracja

Contemporary Political History of Central-Eastern Europe (Najnowsza historia polityczna Europy Środkowo-Wschodniej)

Quantitative methods of data analysis: statistical theory and good practices (Metody ilościowej analizy danych: statystyka i dobre praktyki jej stosowania)

Approaches to Qualitative Methods in Research Practice (Zastosowania metod jakościowych w praktyce badawczej)

Empirical Research in the Social Sciences: Design, Implementation and Write-up (Part I),

Reading and Writing in the Social Sciences (Part II) (Badania empiryczne w naukach społecznych: projektowanie i zastosowanie (cz. I); Czytanie i pisanie tekstów w naukach społecznych (cz. II))

Zaliczenie kursu obowiązkowego jest oceniane w następującej skali:

1. bardzo dobry (5),
2. dobry (4),
3. dostateczny (3),
4. niedostateczny (2).

Ocena niedostateczna oznacza niezyskanie zaliczenia.

2) **Kursy fakultatywne**

Kursy do wyboru są dostępne dla wszystkich doktorantów. Można je realizować w dwóch trybach: z zaliczeniem (według skali ocen dla kursów obowiązkowych) lub bez zaliczenia, przy czym tryb bez zaliczenia wymaga regularnego i aktywnego uczestnictwa. Główną przesłanką korzystania z kursów do wyboru są zainteresowania i inicjatywa doktoranta, niemniej uczestniczenie w nich wymaga wpisania ich do *indywidualnego programu kształcenia* na dany rok akademicki. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy doktorant ukończył inny kierunek niż dyscyplina, w której przygotowuje rozprawę, promotor może wymagać od doktoranta włączenia do jego *indywidualnego programu kształcenia* zaliczenia konkretnych kursów z dyscypliny, w której ma być bronią rozprawa doktorska.

Wszystkie kursy obowiązkowe są jednocześnie kursami do wyboru dla doktorantów z innych dyscyplin naukowych. Możliwe jest również uczęszczanie na inne kursy, takie jak te oferowane w 1-letnim programie GSSR pre-PhD w Socjologia (ten 1-letni program GSSR jest zawieszony w 2022/2023)

Kursy podejmowane poza szkołą.

Kurs może również odbywać się w innych instytucjach akademickich w Polsce lub za granicą, przy czym uczestniczenie w nim wymaga wpisania do *indywidualnego programu kształcenia* na dany rok akademicki.

3) **Praca nad doktoratem i działalność w zespole badawczym**

Indywidualny program kształcenia uwzględnia działania doktoranta w ramach wybranego zespołu badawczego, a także planowany udział w konferencjach, seminariach, sympozach, letnich szkołach i innych wydarzeniach naukowych, w szczególności z prezentacją własnych prac doktoranta. *Indywidualny program* przedstawia pracę nad publikacjami naukowymi doktoranta i ich rezultaty, a także działania dydaktyczne oraz udział w organizowaniu wydarzeń naukowych w szkole i poza szkołą.

Indywidualny program kształcenia może zawierać aktywność doktoranta na rzecz innych sektorów (biznesu, administracji rządowej i samorządowej oraz organizacji pozarządowych), w tym także uczestniczenie w debacie publicznej, o ile działania te wiążą się z zainteresowaniami naukowymi doktoranta.

Praca nad doktoratem

Indywidualny program kształcenia na dany rok akademicki określa działania badawcze w danym roku oraz planowane części przygotowywanej rozprawy i związane z nimi publikacje.

W pierwszym roku kształcenia doktorant, we współdziałaniu z promotorem, przygotowuje swój *indywidualny plan badawczy*. *Plan badawczy* doktoranta jest ugruntowanym literaturowo projektem badawczym, argumentującym potrzebę podjęcia proponowanych badań, ich założenia teoretyczne, proponowaną metodologię i zakres, a także harmonogram działań zmierzających do złożenia gotowej rozprawy. Projekt powinien mieć postać porównywalną z projektem aplikowania o środki na badania naukowe NCN w konkursie Preludium.

W kolejnych latach *indywidualny program kształcenia* doprecyzowuje i uaktualnia zamierzone działania.

Dokonania doktoranta od początku kształcenia w szkole do czerwca w drugim roku kształcenia są przedmiotem oceny śródkresowej, o której mowa w art. 202 ustawy. Ponadto Komisja ewaluacyjna dokonuje oceny postępów po każdym roku kształcenia.

Coroczna ewaluacja pracy doktoranta

Postępy w pracy naukowej doktoranta oraz w przygotowaniu rozprawy doktorskiej są oceniane w sposób ciągły. Szczegóły dotyczące oceny, w tym wymagana dokumentacja, którą studenci muszą składać w trakcie studiów doktoranckich w GSSR znajdują się w Podręczniku Doktoranta, dostępnym pod adresem.

gssr.edu.pl/doctoral-school/pphd-programme-in-philosophy-and-sociology/pprogramme-handbook